Ulkoasiainministeriö NEUVOSTORAPORTTI UM2016-01167

TUO-10 Nojonen Mary-Anne(UM) 14.10.2016

Asia
Epävirallinen kauppaministerikokous 22.-23.9.2016 Bratislavassa

Kokous
Epävirallinen kauppaministerikokous 22.09.2016 - 23.09.2016

Epävirallisessa kauppaministerikokouksessa korostettiin voimakkaasti CETA-sopimuksen allekirjoittamisen ja väliaikaisen voimaantulon tärkeyttä. Unionin kauppapoliittinen uskottavuus on kysymyksessä. Laadittava yhteisjulistus, jossa selvennetään sopimuksen kirjauksia, sopimusta kuitenkaan muuttamatta, sai jäsenvaltioiden yksimielisen tuen. Muutama maa jätti tutkimusvarauman.

Jäsenmaiden selvä enemmistö vaati TTIP-neuvottelujen jatkamista. Todettiin kuitenkin, ettei sopimus valmistu vuoden loppuun mennessä.

Komissio oli toiveikas, että ympäristötuoteneuvottelut (EGA) voitaisiin saada päätökseen vuoden loppuun mennessä.

Tuontisuojainstrumenttiasetuksessa (TDI) jäsenmaiden rintamalinjat olivat ennallaan. Komissio ilmoitti tekevänsä kaikkensa, että palvelukaupan vapauttamisen TiSA-neuvottelut etenisivät.

Epävirallinen kauppaministerien kokous pidettiin Bratislavassa 22.-23.9.2016. Suomea edusti ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen.

Varsinaisina kokousaiheina olivat EU:n ja Kanadan välinen vapaakauppasopimus (CETA), EU:n ja USA:n välinen vapaakauppasopimus (TTIP) sekä ympäristötuotteiden kaupan vapauttamisen useamman maan välinen sopimus (EGA) sekä palveluiden kaupan vapauttamista koskeva useamman maan välinen sopimus (TiSA). Illallisvieraana oli Kanadan kauppaministeri Chrystia Freeland. Lounasaiheena oli EU:n tuontisuojainstrumenttiasetus (TDI).

CETA

Komissaari Malmström korosti painokkaasti CETA-sopimuksen allekirjoittamisen ja väliaikaisen voimaantulon tärkeyttä. Komissaari totesi Kanadan olleen hyvin vastaantuleva EU-maiden uusia vaatimuksia kohtaan. Kyseessä on sopimus maan kanssa, joka jakaa EU-maiden arvot ilmastokysymyksissä, julkisissa palveluissa, yhteiskunnan heikoimpien tukemisessa ja korkeiden standardien säilyttämisessä. Maa, joka on läheinen liittolainen EU:n kanssa kansainvälisessä

toiminnassa. Mikäli sopimusta ei voida allekirjoittaa, EU:n ja Kanadan välistä huippukokousta ei voida järjestää. Jos CETA hylätään, niin EU:n kauppapolitiikka ei ole enää uskottavaa.

Komissaari totesi, että pöydällä oleva ehdotus väliaikaisen soveltamisen ulkopuolelle jäävistä kokonaisuuksista on Kanadalle ehdoton takaraja. Enempää asioita ei voida siirtää väliaikaisen voimaantulon ulkopuolelle. Unionikompetenssiin kuuluvien osien väliaikainen voimaantulo pohjaa perustamissopimuksen määräykseen. Esimerkiksi Etelä-Korean vapaakauppasopimuksen kansallisiin ratifiointeihin kului neljä vuotta.

Komissaari totesi, että komissiossa tutkitaan julistusta sopimuksen tulkinnasta ja sen siirtämistä osapuolten yhteisjulistukseksi. Julistuksella tulisi olemaan juridinen arvo. Siinä voitaisiin määritellä ”kristallinselvästi”, mitä CETA-sopimus on ja mitä se ei ole.

Laadittava yhteisjulistus sai jäsenmailta laajan tuen, samoin kuin CETA -sopimuksen allekirjoittaminen ja väliaikainen soveltaminen neuvoston ja komission oikeuspalvelujen esittämän kompromissin pohjalta. Jäsenmaat kiittelivät komissiota sen aktiivisesta työstä saada sopimus allekirjoitettua. Useat jäsenmaat katsoivat, että mikäli CETA-sopimusta ei saada voimaan, unionin uskottavuus kauppapoliittisena toimijana on vaarassa. Osa jäsenmaista toivoi ylimääräistä kauppaministerikokousta päättämään CETA-sopimuksesta ennen EU-Kanada – huippukokousta. Muutama jäsenmaa jätti vielä tutkintavarauman.

Suomi kiitteli komission työtä. Sopimus tulisi allekirjoittaa, saada voimaan mahdollisimman laajalti, ja se tulisi myös ratifioida. Suomi totesi julistusprosessin olevan epätyypillinen toimintatapa, mutta mikäli julistus ainoastaan selventää sopimusta eikä avaa sitä, julistus käy myös Suomelle. On tärkeää päästä soveltamaan sopimusta, jotta voidaan osoittaa, että vapaakauppasopimukset luovat uusia työpaikkoja. Ellei sopimus synny, unionin kauppapoliittinen uskottavuus on vaarassa. On myös huomioitava, että sopimuksilla säännellään kansainvälistä kauppaa ja luodaan uutta, edistynyttä säännöstöä.

Komissio kiitteli saamastaan tuesta. Komissio laatii käydyn keskustelun pohjalta julistusehdotuksen.

TTIP

Puheenjohtajamaa toivoi poliittista keskustelua, kuinka edetä. Sopimuksesta on annettu viime aikoina erilaisia lausuntoja. Vaikuttaa siltä, että sopimus ei valmistu Obaman kaudella.

Komissaari Malmström totesi kummankin puolen neuvottelijoiden olleen aktiivisia myös kesällä. Komissaari muistutti jo aiemmin todenneensa, että neuvottelut ovat vaikeita, ja ne vievät aikaa. CETA:a neuvoteltiin 5 vuotta, nyt on neuvoteltu vasta 3 vuotta. Neuvotteluja jatketaan, kunnes päästään maaliin. Komissiolla on tähän valtioiden ja hallitusten päämiesten vahvistama, yksimielinen mandaatti.

Malmström totesi, että neuvottelujen sääntelyosassa, sääntöosassa ja tullien ulkopuolissa kaupanesteissä on edetty, mutta useissa muissa osissa eteneminen on ollut puutteellista. Komissaari nosti esiin julkiset hankinnat. Keskusteluissa on ollut esillä markkinoillepääsykysymykset, mutta EU on todennut, ettei se voi keskustella näistä ennen kuin muissa kysymyksissä edetään.

Maantieteellisissä merkinnöissä on Malmströmin mukaan edetty jonkin verran. Investointisuojassa katsotaan joitakin elementtejä, joissa osapuolilla on yhteneviä näkemyksiä. Tämänkin takia on tärkeää, että CETA-sopimus, joka sisältää tuomioistuinjärjestelmän, saadaan hyväksyttyä. Kestävässä kehityksessä työtä jatketaan.

Molempien tavoitteena on edelleen kunnianhimoinen ja tasapainoinen sopimus, joka täyttää molemmille asetetut tavoitteet. Malmströmin mukaan tässä loppupelivaiheessa ei kuitenkaan olla vielä. Loppuneuvotteluihin ei ole edellytyksiä siirtyä.

Komissaarin näkemyksen mukaan olisi mahdollista edetä edelleen sopimuksen sääntö- ja sääntelyosassa sekä sääntelyn eri sektoreilla. Seuraava neuvottelukierros alkaa 3.10. Myös marras- ja joulukuussa voidaan käydä kierrokset. Tarvitaan pohdintaa, miten saavutetut tulokset voitaisiin turvata. Ministerineuvosto keskustelee tästä kokouksessaan marraskuussa. Tällöin on selvillä lokakuun päämieskokouksen suuntaviivat sekä myös USA:n vaalien tulos.

Komissaari totesi, että mikäli sopimus ei synny Obaman kaudella, uuden hallinnon järjestäytyminen vie jonkin aikaa. Tarvitaan uusi alku uuden hallinnon kanssa, mutta komissaari vahvisti olevansa edelleenkin vahvasti sitoutunut TTIP-sopimuksen aikaan saamiseen.

Eräät jäsenmaat kiittivät komissiota työtä neuvotteluissa, mutta katsoivat, ettei neuvotteluja tule jatkaa, vaan on aloitettava uudella alulla uuden Yhdysvaltain hallinnon kanssa. Muutama jäsenmaa korosti, että EU:n pitää käyttää edessä oleva tauko reflektointiin kuitenkin ilman, että neuvotteluja katkaistaan.

Laaja enemmistö EU-maita katsoi, ettei sopimus valmistu Obaman kaudella, mutta neuvotteluja pitää siitä huolimatta jatkaa. Vaikeat neuvottelut vievät aikaa. Keskeyttäminen ei ole tarpeen.

Muutama maa katsoi, että kannattaa odottaa päämiesten lokakuun keskustelua ennen johtopäätöksiä.

Suomi korosti, että kaikki jäsenmaat ovat sitoutuneet neuvottelumandaattiin. Ei ole oikea hetki luovuttaa, vaan neuvotteluja on jatkettava, jotta saavutetaan jotakin syksyn aikana. Ei ole suuri salaisuus, että neuvottelut eivät valmistu vuoden loppuun mennessä, mutta neuvottelujen keskeyttäminen ja aloittaminen nollasta uudestaan on riskialttiimpaa kuin neuvottelujen jatkaminen. Pitää katsoa mitä voidaan vielä saavuttaa.

Komissio korosti, että CETA-sopimuksen hyväksyminen on nyt EU:n prioriteetti. Komissio ei koskaan ajatellut, että TTIP-neuvottelut tulisivat olemaan helpot. Komissaari toisti, että edistyminen markkinoillepääsykysymyksissä vaatii työtä. Loppuneuvotteluihin ei voida siirtyä. Yritysten kannalta katsottuna kuitenkin edistyminen tulleissa sekä sääntely-yhteistyössä ja säännöissä on merkittävää. Neuvotteluihin tulee aivan luonnollinen tauko hallituksen vaihtumisen myötä. Kauppaministerien on keskusteltava kokonaiskuvasta marraskuun neuvostossa.

Puheenjohtaja veti keskustelun yhteen todeten, että osalle jäsenmaista TTIP-lasi on puolityhjä, osalle puolitäysi. Sopimus ei synny kuluvana vuonna. Tämä pitää sanoa selkeästi ulos. Eurooppa-neuvosto käsittelee tilannetta lokakuussa, kauppaministerit palaavat asiaan marraskuussa.

EGA/TiSA

Ajanpuutteen vuoksi useammanvälisten sopimusneuvottelujen käsittely jäi lyhyeksi.

Komissaari Malmström totesi EGA-neuvotteluista, että komissio on tyytyväinen G20-huippukokouksen kirjauksiin siitä, että sopimus pitäisi saada vuoden 2016 loppuun mennessä valmiiksi. Tuotekatteen piirissä on 300 tuotetta, joista 50 edelleenkin hankalia. Erityisen ongelmallisia ovat polkupyörät ja kodinkoneet. Neuvotteluissa on tehty esityksiä sopimuksen kriittisen massan koosta. Sopimukseen on ollut vaikeaa saada muita elementtejä kuin tullien poistaminen. On kuitenkin saatava työohjelmat tullien ulkopuolisille kaupanesteille sekä palvelujen kaupalle.

TiSA-neuvotteluissa komissio ilmoitti tekevänsä kaikkensa, jotta neuvottelut etenisivät. Kummastakin neuvottelusta puhutaan Oslon ministerikokouksessa marraskuussa. Komissaari vahvisti, että tietojensiirtoa koskevissa neuvotteluissa pidetään kiinni tietosuojasta.

Vain yksi maa käytti puheenvuoron ja muistutti, ettei polkupyöriä tulisi ottaa sopimuksen piiriin.

Suomen edustajat
Ministeri Mykkänen, UM/osp Keinänen, vms Koskela

Asiakirjat
-

Liitteet

Viite

Asiasanat	Kanada, kauppa ja investoinnit, kauppapolitiikka, Kiina, palvelut, TTIP, vapaakauppa, vapaakauppasopimusneuvottelut, Yhdysvallat, ympäristö, suojatoimet
Hoitaa	**TEM, UM, YM**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TPK, TULLI, VM, VNK